

university, also in it describes the practice of implementing this system. These different approaches – TQM (Total Quality Management), QA (Quality Assurance), procedures description of the processes.

It is shown as myths about distance learning hindered the introduction of distance learning in universities and as it prevents to ensure quality of education. To overcome these tendencies suggested theoretical principles of formation of the quality management system of distance education at universities. It is shown that the system should have a strategy, rules what use their advantages, also the system should have resources, mechanisms to influence the process and feedback. It is necessary to use a systematic approach to create an appropriate quality management system. Conceptual approaches of building a system of quality management of distance learning at the university considered. The main processes defined: the formation and management of distance learning content, management of educational process, quality monitoring and feedback.

The paper studies some functional properties of the quality management system of distance education at universities and its members. The conceptual and the dynamic schemes of quality management system of distance learning at universities has been considered.

Key words: distance learning, quality management system, quality assurance, organization of distance learning, experience in implementing distance learning.

Стаття надійшла до редакції 08.02.2016 р.

Прийнято до друку 25.03.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

УДК 318.45.32

В. В. Степаненко

**МОТИВАЦІЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ЛАБОРАТОРНОЇ
ДІАГНОСТИКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС
НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ
ЗАКЛАДІ**

В умовах розвитку сучасного суспільства, удосконалення освітніх технологій і системи освіти у цілому, головним завданням вищої медичної освіти є підготовка компетентного фахівця, здатного застосовувати на практиці найновіші досягнення сучасної науки і техніки, забезпечення оптимальних умов для розвитку наукового мислення, створення внутрішньої потреби саморозвитку і самоосвіти майбутніх фахівців. Особливість вузівського навчання позначена тим, що основною формою оволодіння науковими й професійними знаннями є самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів.

Питання ролі та значення самостійної роботи під час навчального процесу студентів медичних спеціальностей висвітлено у працях І. Кліщ, М. Марущак, І. Криницької, О. Зятковської, С. Анрійців, В. Польовий, А. Паляниця, Ф. Кулачек, Р. Сидорчук та ін. Однак специфіка мотивації майбутніх фахівців з лабораторної діагностики до самостійної роботи залишається на сьогоднішній день недостатньо вивченою у зв'язку з постійним оновленням її форм й удосконалення технологій навчання.

Мета статті полягає у розкритті основних форм мотивації студентів спеціальності «Лабораторна діагностика» до самостійної роботи під час навчального процесу.

Самостійна робота студентів є важливою складовою частиною навчального процесу та основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у вільний від навчальних занять час. Вона проводиться з метою:

- засвоєння навчального матеріалу, який передбачений навчальною програмою;
- закріплення та поглиблення знань, умінь та навичок, одержаних на всіх видах навчальних занять;
- виконання завдань, підготовки до подальших занять, заліків, іспитів, КРОК;
- формування культури розумової праці, самостійності та ініціативи у пошуку і набутті нових знань [5, с. 135].

Отже, самостійна робота передбачає засвоєння у повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у студентів самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

У ході самостійної роботи студент має перетворитися в активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі [4].

Самостійна робота може мати місце при проведенні усіх видів навчальних занять і відбуватись у навчальних аудиторіях, комп'ютерних класах, бібліотеці, на клінічних базах (лабораторіях, спеціалізованих кабінетах та приміщеннях ЛПО) тощо.

Мотивоване вивчення теми спонукає студентів до найбільш повного та досконалішого висвітлення матеріалу, що в доброму сенсі цього набуває вигляду конкуренції [5, с. 135].

Внаслідок впровадження в навчальний процес кредитно-модульної системи значно активізувалась самостійна робота студентів із навчальними матеріалами й літературою, оскільки зріс їх стимул до навчання. Самостійна робота студентів є основою вищої освіти, оскільки лише ті знання, які студент набув самостійно, є справжнім його досягненням. Тому освіта у вищих навчальних закладах поступово переходить від «передачі» студентам знань у готовому вигляді до контролю їх самостійної навчально-пізнавальної роботи. Студенти опрацьовують застосування новітніх лабораторних технологій у практиці

лікаря-лаборанта, ознайомлюються з клінічною лабораторною діагностикою та іншими предметами. Але тільки завдяки систематичній самостійній роботі протягом навчання студенти опрацьовують увесь обсяг навчального матеріалу [2, с. 122; 5, с. 90].

Важливе місце у самостійній роботі майбутніх фахівців з лабораторної діагностики належить самоосвіті, яка виступає однією із найвищих форм прояву пізнавальної активності, необхідної для розвитку професійної компетентності у студентів ВНЗ. У процесі самоосвіти при підготовці до майбутньої діяльності студенти повинні засвоювати додаткові обсяги знань, набувати знання та умінь необхідних для самостійної роботи та для подальшої самоосвіти. Тому важливою умовою самоосвіти є сформовані навички до систематичної розумової праці [1, с. 14].

З деяких навчальних дисциплін рівень засвоєння студентами навчального матеріалу оцінюється тестовим контролем, що реалізується на платформі «MOODLE» (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment). Вагоме місце серед інформаційних технологій, що використовуються студентами у самостійній роботі, займають Internet-технології [3, с. 60].

Навчання студентів правильній організації самостійної роботи передбачає дидактичне проектування: планування цільової направленості заняття; моделювання представлення предметної інформації і дидактичних матеріалів; визначення структури і змісту навчально-пізнавальної діяльності студентів; прогнозування результатів процесу навчання. Викладач може використовувати такі практико-орієнтовані технології як: розвиток критичного мислення, розвиваюче, проблемне, концентроване, контекстне навчання. Основними методами навчання можуть бути інтерактивний, дослідницький, імітаційний, моделюючий, метод аналізу професійних ситуацій із обов'язковим використанням спеціалізованої медичної лексики у мовленні. Належно структуроване заняття допомагає студенту при засвоєнні навчального матеріалу, а чітко окреслені домашні та додаткові завдання разом із інструкціями до їх виконання полегшують його індивідуальну самостійну роботу.

Слід окремо розглянути мотивацію студентів до самостійного пошуку необхідних знань, які дають практичні результати, що проявляється не тільки в оцінках диплому, але й проявляється у самостійному відчутті значущості як спеціаліста, людини. Підтримання високого інтересу до навчання (мотивація освіти) і є головною метою навчальної роботи, яка проводиться в межах вищої школи [1, с. 32].

В умовах розширення самостійної роботи студента в пізнавальному процесі активізувалася студентська наукова робота, яка допомагає виявити наукові схильності і потенціал студента, відтак оволодіти навиками практичного виконання досліджень і наукового аналізу [6, с. 27].

Для участі у науково-практичних конференціях студенти завдяки добре спланованій самостійній роботі готують реферати та доповіді. При висвітленні питання вони самостійно працюють над літературними джерелами, використовуючи мережу Internet, та узагальнюють свій досвід у ході дослідно-експериментальної роботи у лабораторіях з теми дослідження.

Основними видами самостійної роботи студентів з урахуванням змісту, мети і завдань, що вирішуються в процесі виконання різних форм самостійної роботи студентів є: самостійна робота, що забезпечує підготовку до поточних аудиторних занять; пошуково-аналітична робота; наукова робота; виробнича практика на підприємствах та лабораторіях.

Самостійна робота може включати різні форми, які визначаються робочою навчальною програмою, залежно від мети, завдань та змісту навчального курсу, зокрема:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
 - переклад іноземних текстів установлених обсягів;
 - виконання домашніх завдань;
 - підготовка до семінарських, практичних чи лабораторних занять;
 - підготовка до контрольних робіт і інших форм поточного контролю;
 - вирішення і письмове оформлення задач, схем, діаграм, інших робіт графічного характеру;
 - систематика вивченого матеріалу курсу перед написанням модульних контрольних робіт та іспитом;
 - відпрацювання завдань з навчальних дисциплін;
 - аналіз конкретної ситуації та підготовка аналітичної записки;
 - підготовка до лабораторно-практичних занять з навчальної дисципліни з використанням програмного забезпечення, методичної літератури тощо;
- виконання індивідуальних завдань (написання реферату за заданою проблематикою; підготовка критичного есе на статті зарубіжних і вітчизняних авторів з визначеної тематики; підготовка доповіді на засідання наукових гуртків; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою курсу; аналітичний розгляд наукової публікації; написання курсової роботи; написання дипломної роботи тощо).

Індивідуальні завдання є однією з форм самостійної роботи студентів, яка передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів, має на меті поглиблення, узагальнення

та закріплення знань, які студенти здобувають у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

До індивідуальних завдань належать: написання рефератів, виконання розрахункових, графічних робіт, оформлення звітів, аналіз практичних ситуацій, підготовка реферативних матеріалів з публікацій з тих чи інших проблем, власних досліджень під час підготовки до олімпіад, конференцій тощо. Складовою індивідуальних завдань є підготовка курсових робіт, яка здійснюється відповідно до робочого навчального плану та існуючих вимог галузевих стандартів щодо їх змісту.

Індивідуальні завдання студенти виконують самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконує окремо кожен студент. У тих випадках, коли завдання мають комплексний характер, до їх виконання можуть залучатися кілька студентів [4].

Отже, сучасні принципи навчання вимагають підготовки лікарів-лаборантів, які б давали змогу використовувати для діагностичного процесу всі досягнення науково-технічного прогресу та дозволяли отримувати якісні результати. Порівняно з аудиторними формами роботи (лекції, семінари, практичні заняття) самостійна робота виконується під керівництвом викладача й за його відсутності, але за його завданням у спеціально відведений для цього час. Раціональна організація самостійної роботи може вважатися одним із потужних резервів удосконалення, оскільки студент свідомо прагне досягти встановленої мети, застосовуючи свої зусилля і показуючи результат – у вигляді тих чи інших знань, умінь, навичок [5].

Враховуючи вищезазначене, самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи, а також важливою складовою навчального процесу, що впливає на глибину та стійкість набутих знань і умінь, які допомагають творчо застосовувати їх у майбутній професійній діяльності. В подальших статтях плануємо більш детально розкриття можливих видів самостійної роботи студентів зі спеціальності «Лабораторна діагностика» і форм їх контролю та звітності.

Список використаної літератури

1. Виховна робота у вищих навчальних закладах: наук.-метод. зб. матер. всеукр. наук.-метод. конф. – Спец. вип. / Колектив авторів Національного університету харчових технологій, Інститут психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України. – К. : НУХТ, 2013. – 106 с. **2. Зятковська О. Я.** Особливості кредитно-модульної системи навчання студентів фармацевтичного факультету з дисципліни «Лабораторна діагностика» / О. Я. Зятковська // Медична освіта. – №1. – 2014. – С. 121 – 123. **3. Кліщ І. М.** Особливості кредитно-модульної системи навчання студентів стоматологічного факультету з дисципліни «Клінічна лабораторна діагностика» / І. М. Кліщ,

М. І. Марущак, І. Я. Криницька // Медична освіта. – №4. – 2012. – С. 59 – 61. **4. Про** організацію самостійної та індивідуально-консультативної роботи у Харківському національному аграрному університеті ім. В. В. Докучаєва : Положення, Вчена рада університету. – протокол №1 від 26.01.2011р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://knau.kharkov.ua/polozhennya.html>> **5. Польовий В. П.** Самостійна робота лікарів-інтернів / В. П. Польовий, А. С. Паляниця, Ф. Г. Кулачек, Р. І. Сидорчук та ін. : матер. всеукр. навч.-наук. конф. 55-річчя Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського // Медична освіта. – №3 (додаток). – 2012. – С. 135 – 137. **6. Проблеми** та перспективи вищої медичної школи у розробці та реалізації національної стратегії побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2025 р.р. : тези навч.-метод. конф. (м. Вінниця, 25.03.2015 р.) / відп. за вип. А. М. Гулевич. – Вінниця: Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова, 2015. – 255 с.

Степаненко В. В. Мотивація майбутніх фахівців з лабораторної діагностики до самостійної роботи під час навчального процесу у вищому навчальному закладі

У статті представлено основні форми мотивації студентів спеціальності «Лабораторна діагностика» до самостійної роботи під час навчального процесу.

Самостійна робота студентів розглядається як важлива складова частина навчального процесу та основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у вільний від навчальних занять час, передбачає засвоєння у повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у студентів самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації. Мотивація освіти є головною метою навчальної роботи, яка проводиться в межах вищої школи.

Визначено основні види та форми самостійної роботи студентів, які визначаються робочою навчальною програмою, залежно від мети, завдань та змісту навчального курсу.

Ключові слова: студент, лабораторна діагностика, мотивація, самостійна робота, вища медична освіта.

Степаненко В. В. Мотивация будущих специалистов по лабораторной диагностике к самостоятельной работе во время учебного процесса в высшем учебном заведении

В статье представлены основные формы мотивации студентов специальности «Лабораторная диагностика» к самостоятельной работе во время учебного процесса.

Самостоятельная работа студентов рассматривается как важная составляющая часть учебного процесса и основных средств и способов овладения учебным материалом в свободное от учебных занятий время;

предусматривает усвоение в полном объеме учебной программы и последовательное формирование у студентов самостоятельности как черты характера, что играет важную роль в формировании современного специалиста высшей квалификации. Мотивация образования является главной целью учебной работы, которая проводится в рамках высшей школы.

Определены основные виды и формы самостоятельной работы студентов, которые определяются учебной программой, в зависимости от цели, задач и содержания учебного курса.

Ключевые слова: студент, лабораторная диагностика, мотивация, самостоятельная работа, высшее медицинское образование.

Stepanenko V. The Motivation of Future Specialists in Laboratory Diagnostics for Independent Work during Their Studies in Higher Education Institution

The article presents the basic forms of motivation student's specialty «Laboratory diagnostics» to independently work during the training process.

Independent work of students is seen as an important part of the educational process and the basic means and methods of teaching material mastering in his free time from study. It provides for the absorption of the full curriculum and the consequent formation of students' independence as a character trait that plays an important role in shaping the modern specialist of higher qualification.

Motivation of Education is the main purpose of the educational work carried out in the framework of higher education.

The main types and forms of student's independent work, which are determined by the curriculum, depending on the purpose, objectives and content of the course disclosed.

Key words: student, laboratory diagnostics, motivation, independent work, higher medical education.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2016 р.

Прийнято до друку 25.03.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Прошкін В. В.

УДК 378.124

Є. М. Хриков

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ КАФЕДРИ

Підвищення якості вищої освіти є важливою передумовою інтенсивного розвитку країни. З кожним роком збільшується кількість наукових робіт присвячених управлінню якістю освітніх послуг.